

Årets sortförsök

Fem nya in och fyra gamla ut

Robert Olsson, NBR Nordic Beet Research Foundation

Det blev en ordentlig ommöblering av sortlistan inför slutbeställningen till vårsådden 2011. Fyra nya sorter, Minta, Pasteur, Sabrina och Sy Harpoon godkändes. Därtill en ny nematodtolerant sort, Cactus. Samtidigt fick fyra sorter lämna listan: Jenny, Plexus, Sophia och Theresa KWS.

Beslutet innebär att fyra av årets åtta tre-åringar i provningen gavs marknadstillträde. Därtill sorten Cactus som på grund av sina lovande resultat som nematodtolerant sort togs in efter bara två års provning. Av årets övriga 21 sorter med två års provning bakom sig valdes två ut för praktisk provning under 2011.

Det är glädjande att den nya sortlistan innehåller sorter från alla fem fröfirmorna som provar sorter på den svenska marknaden.

Jämn målgång

Diagrammet visar att målgången vad gäller sockerskörd efter tre års provning blev rätt jämn. Det finns alltså goda skäl att ta en närmare titt på de olika sorternas egenskaper som presenteras på nästa uppslag.

Den nematodtoleranta sorten Julietta hänger inte med övriga sorter på jordar fria från nematoder. Då den nya sorten Cactus endast provats i två år ingår den inte i jämförelsen med alla övriga sorter. Mer om den nya NT-sorten, liksom sortvalet på nematodinfekterad mark, finns att läsa i nästa artikel.

Att välja är att försaka

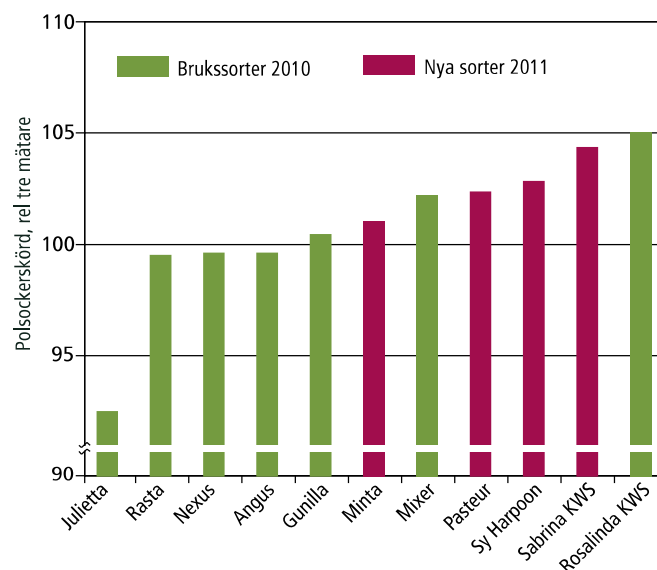
På sidan 44-45 finns 19 viktiga parametrar för sortval listade. Under var och en ser du rangordningen från bästa till sämsta sort. Hur du använder tabellen förklaras längre ner på högersidan.

Siffror från tre års provning finns i tabellen på sidan 43. Medel för 2010 års tre mest odlade sorter – Nexus, Rasta och Gunilla – ligger som mätare.

Mer på nätet

Allt som är värt att veta från sortförsöken, både i Sverige och i Danmark finns på NBR:s hemsida, www.nordicbeet.nu.

Relativ polsockerskörd
Medeltal från 16 SLU- och NBR-försök 2008-2010

Betor

Grimme levererar och servar
Maxtron-betupptagare
för modern betodling

6-raders självgående Grimme MAXTRON 620 med 22-tonstank och Grimmes mycket uppskattade upptagnings- och rensystem. Unik larvbandsdrift och två stora bakhjul fördelar marktrycket över hela arbetsområdet. Grimme MAXTRON 620 kan ta upp betor även under mycket svåra förhållanden utan att skada betorna eller komprimera marken.

Grimmes nya datainsamlingsprogram OPTIPLAN-PROFI kan samla in alla data under drift och överföra dem direkt till en dator.

Vi levererar och servar specialmaskiner för bet- och potatisodling.

Alla våra montörer har många års erfarenhet och är mobila i servicebilar med alla nödvändiga specialverktyg och reservdelar.

Försäljning av maskiner:

Per Rasmussen
Mobil +45 4028 1368
Kväll +45 8668 4790
pr@grimme.dk

Mer information hittar du på

www.grimme.dk

GRIMME
Skandinavien

Lovhøget 9-11 · DK-8840 Rødgård
Tlf. +45 8665 8499 · Fax +45 8665 8287
grimme@grimme.dk · www.grimme.dk

Provning av sorter beställbara inför våren 2011

Medeltal från 16 försök 2008-2010

Sort	Antal plantor 1000-tal/ ha	Renvikt ton/ha	Sockerkhalt %	Polsockerskörd ton/ha	rel. 1-3	Blätal mg/100 g beta	K + Na mM/100 g beta	Renhet %	Renhet -blast/ sten %	Jordhalt %	Intäkt diff kr/ha
Medel mätare 1-3	103	77,0	18,0	13,9	100	11,1	3,8	92,6	93,6	2,9	
1 Nexus	105	77,1	18,0	13,9	100	12,8	4,2	92,8	93,7	2,8	-54
2 Rasta	100	77,1	18,0	13,9	100	9,9	3,4	92,6	93,6	2,9	-85
3 Gunilla	103	76,9	18,2	14,0	101	10,5	3,7	92,4	93,4	3,0	139
4 Rosalinda KWS	105	80,3	18,1	14,6	105	9,5	3,7	92,5	93,5	3,0	1161
5 Mixer	105	79,0	18,0	14,3	102	11,2	4,0	92,6	93,6	2,8	504
6 Angus	101	77,1	18,0	13,9	100	10,8	3,9	92,5	93,5	3,0	60
8 Julietta	105	72,6	17,8	12,9	93	14,6	4,3	92,5	93,7	2,8	-1743
12 Sy Harpoon	102	77,7	18,4	14,3	103	11,2	3,8	92,5	93,4	3,1	754
13 Minta	104	79,0	17,8	14,1	101	10,1	3,6	92,6	93,6	2,8	313
14 Sabrina KWS	103	78,1	18,6	14,5	104	9,9	3,8	92,1	93,2	3,3	943
19 Pasteur	106	78,4	18,2	14,3	102	8,7	3,7	92,3	93,3	3,1	568
RSQ	90	92,2	95,6	95,1		90,6	92,5	81,9	93,3	93,3	
LSD 5%	1,9	1,8	0,1	0,34	2,4	1,1	0,1	0,5	0,3	0,3	550

Sorter i mörkgrönt är nya sorter.

Sort	Sortägare	Resistens R God tolerans T Viss tolerans E			Antal plantor 1000-tal/ha		Mjöldagg %	Ramularia 0-100	Rost 0-100	Rotform skala 1-9	Nackhöjd cm	Stocklöpare antal/ha
		Rhizo- mania	Nema- toder	Aphano- myces	50%	slutlig						
Medel mätare 1-3					64,9	102,8	26	16	31	5,0	5,0	27
1 Nexus	Syngenta Seeds	R	E	T	73,6	105,3	27	15	29	4,9	5,0	8
2 Rasta	Syngenta Seeds	R		T	59,0	100,0	29	16	26	5,3	5,3	40
3 Gunilla	KWS				62,0	103,2	23	17	37	4,9	4,8	32
4 Rosalinda KWS	KWS	R	E		65,3	105,2	16	18	20	4,8	4,3	32
5 Mixer	Syngenta Seeds	R		T	67,8	104,6	33	25	22	5,2	5,1	8
6 Angus	Maribo Seed	R			48,4	100,7	33	22	26	5,1	4,9	24
8 Julietta	KWS	R	T		60,3	105,1	54	20	14	5,6	4,9	24
12 Sy Harpoon	Syngenta Seeds				54,6	102,1	41	15	17	5,0	4,9	16
13 Minta	KWS	R		T	68,0	103,8	36	23	25	5,4	5,6	24
14 Sabrina KWS	KWS	R	E		62,3	103,4	19	15	23	4,8	4,3	16
19 Pasteur	Strube	R			62,3	105,9	35	22	24	5,2	4,8	8
RSQ					77,4	90,0	84,5	60,5	81,3	78,0	97,4	10
LSD 5%					7,1	1,9	11,0	8,2	6,4	0,2	0,5	41

- KWS-sorterna Rosalinda KWS och Sabrina KWS tillsammans med Sy Harpoon gav högst intäkt per hektar.
- Alla sorter på listan utom två, Gunilla och Sy Harpoon, är resistenta mot Rhizomania.
- På jordar med nematoder finns två toleranta sorter, Julietta och Cactus. Tillgången på Cactus är starkt begränsad. Tre normalsorter, Nexus, Rosalinda KWS och Sabrina KWS, tål begränsade angrepp av nematoder bättre än andra normalsorter.
- Tydliga angrepp av Aphanomyces i år. Välj sorter i gröna gruppen om du har haft eller misstänker problem.
- Nexus, Minta och Mixer startade snabbast. Vid den slutliga plantråkningen fanns även Pasteur, Rosalinda KWS och Julietta med i toppen.

- Sabrina KWS gav den högsta sockerkhalten. Som god tvåa kom Sy Harpoon. Minta har lägre sockerkhalt än övriga normalsorter.
- Hög skördenivå lyfter renheten på både Sabrina KWS och Rosalinda KWS till en vettig nivå men rotformen får lågt betyg för båda sorterna. Bland de nya sorterna gav Minta hög renhet och bäst rotform.
- Två av fyra block i försöken sprutas mot bladsvampar. I medeltal över alla 83 provade sorter 2010 gav behandlingen 210 kg mer socker per hektar, att jämföra med 640 kg mer socker per hektar år 2009. Rosalinda KWS är enda sorten som ligger i "gröna gruppen" mot både mjöldagg, rost och Ramularia.
- Växtsättet varierar. Sabrina KWS och Rosalinda KWS växer klart längst, medan Minta och Rasta växer högst.

Resultat från försök 2008-2010 för

	Intäkt	Resistens/tolerans			Stocklöpare	Skörd		Inre kvalitet	
	kr/ha	Rhizomania	Nematoder	Aphanomyces	Se nedan!	Rotskörd	Polsocker	Sockerkhalt	Blåtal
1. Bästa val	Rosalinda KWS	Angus	Julietta	Mixer	Gunilla	Rosalinda KWS	Rosalinda KWS	Sabrina KWS	Pasteur
	Sabrina KWS	Julietta	Cactus*	Nexus	Nexus	Mixer	Sabrina KWS		Rosalinda KWS
	Sy Harpoon	Minta		Rasta		Minta	Sy Harpoon	Sy Harpoon	
		Mixer		Minta					
		Nexus							
		Pasteur							
		Rasta							
		Rosalinda KWS							
	Sabrina KWS								
2. Mellan	Pasteur		Nexus	Angus	Angus	Pasteur	Pasteur		Sabrina KWS
	Minta		Rosalinda KWS	Gunilla	Julietta	Sabrina KWS	Mixer	Pasteur	Rasta
	Gunilla		Sabrina KWS	Julietta	Minta	Sy Harpoon	Minta	Gunilla	Minta
				Pasteur	Mixer	Rasta	Gunilla	Rosalinda KWS	Gunilla
				Sy Harpoon	Pasteur	Nexus			Angus
					Rasta	Angus			
					Rosalinda KWS	Gunilla			
					Sabrina KWS				
				Sy Harpoon					
3. Sämre än val	Angus		Angus	Rosalinda KWS			Angus		Sy Harpoon
	Nexus			Sabrina KWS			Nexus	Angus	Mixer
	Rasta						Rasta	Rasta	
								Nexus	
								Mixer	
								Minta	
							Julietta		
4. Sämre än mellan		Gunilla	Övriga						Nexus
	Julietta	Sy Harpoon				Julietta	Julietta		Julietta
	Theresa KWS								

Underlag	Data från NBR+SLU-försök 2008-2010, i vissa fall kompletterad med resultat från serie 105 (praktiska försök) och danska erfarenheter.
Förklaringar	Sorterna ligger rangordnade från bästa till sämsta inom alla kolumner, utom för Rhizomania, nematoder och Aphanomyces där de ligger i bokstavsordning inom gruppen. Mätare är medel av de tre mest sålda sorterna under försöksåret: Sorter inom samma färg och utan tom rad emellan kan statistiskt inte skiljas åt. Sorter i gruppen "3. Sämre än val" kan med hög statistisk säkerhet betraktas som sämre än gruppen "1. Bästa val". Samma gäller grupp 2 mot 4. Varje färg spannar som regel över samma nivå som LSD-värdet i aktuell tabell. För sockerkhalt och K+Na gäller dubbla LSD-värdet.
Ekonomi	Ekonomi enligt 2011 års avtal uträknat på ovan redovisade medeltalsvärden över alla försök. Pris 25,3 Euro/ton 16 %-iga betor enligt nya branschavtalet 2011-2014. Kronkurs 9:30, sockerhaltsreglering, renhetsreglering, massatorräme 14 kr/ton betor. Premie för K+Na ingår men inte premie för kvotuppfyllnad och transportkostnader för jord samt analyskostnad.
Stocklöpare	Samtliga sorter visar på mycket låga stocklöpningsfrekvenser under åren 2008-2010. Stocklöpningsrisken har varit låg. Föreliggande försöksserie är därför ett osäkert underlag för bedömning av stocklöpningsrisken under år med tidig sådd och/eller kall vår och sval försommar. I redovisningen ingår resultat från praktisk odling, praktiska sortförsök och danska erfarenheter. Utgångspunkten är placering i andra gruppen i bokstavsordning. Först vid rimlig säkerhet flyttas sorten uppåt eller neråt.

sorter beställbara i januari 2011

K + Na	Yttre kvalitet			Etablering		Bladsjukdomar			Växtsätt
	Jordhalt	Rotform	Blast	50% plh	slut plh	Mjöldagg	Ramularia	Rost	Höjd
Rasta	Julietta	Julietta	Minta	Nexus	Pasteur	Rosalinda KWS	Nexus	Julietta	Minta
Minta	Nexus		Mixer	Minta	Nexus	Sabrina KWS	Sy Harpoon	Sy Harpoon	Rasta
	Mixer		Rasta	Mixer	Rosalinda KWS		Sabrina KWS	Rosalinda KWS	
	Minta		Angus		Julietta		Rasta		
	Rasta		Nexus		Mixer	Gunilla	Gunilla		
	Angus		Julietta				Rosalinda KWS		
	Rosalinda KWS		Pasteur				Julietta		
	Gunilla						Angus		
							Pasteur		
Pasteur	Sy Harpoon	Minta	Sy Harpoon	Rosalinda KWS	Minta	Rasta	Minta	Mixer	Mixer
Rosalinda KWS	Pasteur	Rasta	Gunilla	Sabrina KWS	Sabrina KWS		Mixer	Sabrina KWS	Nexus
Gunilla	Sabrina KWS	Pasteur	Rosalinda KWS	Pasteur	Gunilla			Pasteur	Angus
Sabrina KWS		Mixer	Sabrina KWS	Gunilla				Minta	Julietta
Sy Harpoon				Julietta				Angus	Sy Harpoon
								Rasta	Gunilla
									Pasteur
Angus		Angus		Rasta	Sy Harpoon	Angus		Nexus	Rosalinda KWS
Mixer		Sy Harpoon		Sy Harpoon	Angus	Nexus			Sabrina KWS
		Nexus				Mixer			
						Sy Harpoon			
						Minta			
Nexus		Gunilla		Angus	Rasta	Pasteur		Gunilla	
		Sabrina KWS				Julietta			
Julietta		Rosalinda KWS							

Nematoder	Sorten Cactus är endast provad två år och finns inte med i sammanställningen. Läs mer om sorten i artikeln om sorter på nematodinfekterad mark.
Aphanomyces	Nya sorter placeras i grupp 2 i bokstavsordning. Utvärdering sker årligen och efterhand som kunskapen om sortens toleransförmåga växer kan sorten lyftas till "1. Bästa val" eller flyttas ner till sämre val.
Blastning	Betor som inte blivit fullgott blastade i fält blastas i provtvätten genom att skära av blasten tillsammans med minimal mängd nacke. Hög blastvikt indikerar svårigheter att blasta väl med små betförluster i fält.
Växtsätt	Sorter med högt växtsätt står under "1. Bästa val". Prioriteras högsta frostskydd genom lågt växtsätt vänder man på tabellen.
Plantantal	Säkra sortskillnader men alla sorter har legat på en hög nivå.
Ramularia	Mycket låga angrepp under senaste treårsperioden. Osäkra resultat.

Så här använder du tabellen	
Steg 1	Behov av tolerans mot jordboende skadegörare som Rhizomania, nematoder eller Aphanomyces. Om ja: välj bland aktuella sorter, om nej: gå till sockerskörd och intäkt.
Steg 2	Välj i första hand bland sorter i grön kolumn.
Steg 3	Studera övriga variabler och bilda dig en uppfattning om sortens profil, svagheter och styrkor.